

Rasespesikk avlsstrategi (RAS) For Skotsk terrier

Foto © Per Undén

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.10.2019

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Generelt.....	4
Rasens historie; bakgrunn og utvikling.....	4
Overordnet mål for rasen.....	5
Rasens populasjon	5
Populasjonsstørrelse.....	5
Gjennomsnittlig kullstørrelse.....	5
Innavlsgrad	6
Bruk av avlsdyr.....	6
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	6
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	6
Prioritering og strategi for å nå målene	6
Helse.....	6
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	6
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter.....	7
Forekomst av reproduksjonsproblemer.....	7
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	7
Prioritering og strategi for å nå målene	8
Mentalitet og bruksegenskaper	8
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester	8
Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden	8
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	8
Prioritering og strategi for å nå målene	8
Atferd	9
Atferdsproblemer	9
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	9
Prioritering og strategi for å nå målene	9
Eksteriør	9
Eksteriørbedømmelser.....	9
Overdrevne eksteriørtrekk.....	9
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	9
Prioritering og strategi for å nå målene	9
Oppsummering.....	9

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål.....	9
Plan for videre arbeid i klubben.....	10

Innledning

Vi har ingen raseklubb for skotsk terrier i Norge. Følgende RAS-dokument er derfor utarbeidet av raserepresentanten 2013 Guri Hafsten Aalerud i samarbeid med oppdretterne Gerd og Jarl Anthonisen, Peter Hewitt og Carl A. Bodenhausen. Til hjelp i arbeidet har vi nyttet artikler, statistikker og vi har sendt ut et spørreskjema til samtlige skotte-eiere angående helse.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Den skotske terrieren stammer fra highland terrierne, de gamle skotske jaktterrierne, som ligger bak både skotsk terrier, cairn-terrier, west highland white terrier, skye terrier og dandie dinmont terrier. Rasen ble først kalt Aberdeen-terrier, da det meste av rasens utvikling foregikk i dette området. Rasen ble anerkjent av den engelske kennelklubben i 1880, da også den første standarden ble skrevet. Det ble da bestemt at rasen skulle hete skotsk terrier. I 1883 ble den første raseklubben etablert, The Scottish Terrier Club (England) og i 1888 ble The Scottish Terrier Club of Scotland etablert.

Den skotske terrieren er i likhet med andre lavbente terriere fra det skotske høylandet, skapt til å gå inn i hi, drive jaktbyttet ut av hiet, eller ta opp kampen inne i hiet. Et slikt arbeid stiller store krav til hundens fysikk og temperament. Slik rasen har utviklet seg eksteriørmessig, tilfredsstillende den fortsatt kravene til temperament og psyke, men vil i dag ha problemer med å arbeide inne i hiet.

For ytterligere gjennomgang av skottens nåtidige eksteriør, henvises til rasestandarden.

Den første skotske terrier som ble utstilt i Norge, var svenskeid. Året var 1901. Den første norskeide ble utstilt i 1904.

De følgende årene ble det kun sporadisk vist skotter på utstilling, og så vidt vites ble det ikke drevet oppdrett her i landet før i 1929. Det første kullet ble født hos Erik Wibe Due (Widu) i Oslo.

Gjennom 1930-årene ble det registrert en økende interesse for rasen. Nye oppdrettere kom til både på 40 og 50-tallet. Hans N. Ebbing brukte sammen med Asbjørn Johansen kennelnavnet Trossach. Gerd Fjeldbu (senere Anthonisen)(Black Horn) kjøpte sin første skotte av Asbjørn Johansen i 1957.

I 1962 kjøpte Guri Hafsten (senere Aalerud)(Scanwayn) og Turid Thorkildsen (Skotteline) sine første skotter. Kari og Knut Sigurd Wilberg (Kanix) importerte i 1972 Renric Red Knight fra England. Han ble rasens første internasjonale champion.

80-tallet startet med at Gerd og Espen Fjeldbu(Kennel Black Horn) importerte Gaywyn Woodman fra England. Han ble Årets terrier og nr. 2 i konkurransen om Bamse-statuetten i 1983. Samme år importerte Guri Hafsten Aalerud (kennel Scanwayn)fra England tispes Glenecker Roma. Hun ligger pr. i dag bak alt oppdrett fra denne kennelen. Nevnes må også at Kennel Black Horn i 1983 importerte fra Sverige Torslochs Taglia. Hun ble en utstillingsstjerne som ble Årets Terrier 1987 og BIS på Skottedefederationens utstillinger 3 år på rad.

På 90-tallet ble det foretatt flere importer fra England og Sverige, og det kom med flere nye oppdrettere i rasen. Også på 2000-tallet kom det til nye oppdrettere. Peter R. Hewitt (Kennel Tatler)

startet sitt oppdrett. Hans import Dundee Black Forest ble beste veteran på Verdensutstillingen i Herning i 2010 og han importerte også en hanhund fra Tyskland.

Gerd og Jarl Anthonisen's import Raglan Rubens ble Best in Show på World Scottie Show på Almare-Stäket utenfor Stockholm i 2008.

Andre oppdrettere som kom til mot slutten av perioden var blant andre Liv Lunder (Kennel Warscot) og Milena Buranello, Gerd Elin Bøe (kennel Pocket), Laila Gjølstad, Marianne Wessel (kennel Rivershot), Marius Kjos og Rolf Dahl (Kennel Bullstation).

Overordnet mål for rasen

Opprettholde og videreutvikle den høye standarden skotten eksteriørmessig har i dag og samtidig arbeide for sunne og mentalt friske hunder.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Antall registrerte valper har vært stabilt, men lavt, de siste årene med unntak av 2011 da åtte valpekull ble født. Det er ikke færre oppdrettere i aktivitet nå enn for ti år siden, så ingenting tilsier at antall valperegistreringer vil synke i årene som kommer.

Dette er de siste 10 års registreringer (tallene inneholder også importerte hunder fra utlandet):

År:	Valper:
2003	19
2004	6
2005	7
2006	15
2007	30
2008	6
2009	19
2010	5
2011	22
2012	12

Gjennomsnittlig kullstørrelse

I årene 2008 – 2012 ble det født 16 valpekull. Gjennomsnitt for disse kullene er 4 valper pr. kull.

Innavlsgrad

I de 16 kullene født i årene 2008-2012 (64 valper) var det i ti av disse kullene en innavlsgrad på 0 %. De resterende seks kullene har innavlsgrader fra 0,83% til 9,717%. Den gjennomsnittlige innavlsgraden på de siste fem års kull i Norge er 2,078%.

Bruk av avlsdyr

Den norske avlsbasen er smal. Med så få kull som fødes hvert år, sier det seg selv at antallet aktive individer i reproduksjon er svært lav. Antallet på avlsmaterialet som er tilgjengelig er likevel ganske stabilt.

Tall hentet fra Dog-web fra de siste fem årene viser, til tross for at det er få aktive oppdrettere og et svært begrenset antall aktive hunder i avl, ingen dominans av enkelte blodslinjer i rasen. Det er verken tendens til matadoravl, eller at en tisper overanvendes.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Avlen i Norge har historisk sett bestått av et nært samarbeid med våre naboland, og spesielt med Sverige. Til Norge har man tidligere importert avlshunder fra de nordiske landene og fra Storbritannia. Norske oppdrettere har, i tillegg til å bruke norskoppdrettede hunder, også aktivt brukt utenlandske avlshanner. Begge disse trendene fortsetter i dag. I de senere år har hunder fra Sverige, Danmark, Polen og Tyskland blitt importert, og en del kull er registrert etter ikke-norske avlshanner. Disse faktorene har bidratt til genetisk mangfold i rasen.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Forsøke å øke antall oppdrettere, og oppmuntre interesserte til å avle.
- Forsøke å øke avlsbasen slik at ikke innavlsgraden i rasen økes.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Minst annet hvert år informere, gjennom raserepresentantens møter, om rasens avlsmessige situasjon.
- Invitere foredragsholdere til å informere om avlsstrategi.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

For å få en reell oversikt over helsesituasjonen hos skotten i Norge, sendte vi i august 2013 ut et spørreskjema til de skotteeierene som er medlem i Norsk Terrier Klub. Samtlige oppdrettere gjennom de siste år var blant dem som mottok skjemaet. Svarfrekvensen var dårlig. Vi har også forsøkt å kontakte forsikringsselskapene for på den måten å finne ut hvordan skotsk terrier ligger an i forhold til andre raser når det gjelder skadeerstatninger. Heller ikke hos dem har vi fått noe svar.

Rasen i Norge er imidlertid liten og stort sett oversiktlig. Fra svarene vi mottok og etter intervjuer og undersøkelser hos enkelte oppdrettere og trimmere av rasen, vil vi hevde at helsetilstanden hos skotsk terrier i Norge generelt er god.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Skotsk terrier har i likhet med andre raser hatt og har sykdommer/defekter:

Kreft:

Det kan virke som om dette er den sykdommen flest skotter sliter med i dag. Det er ulike former som det meldes om, men prostatakreft, livmorkreft og jursvulster er ikke uvanlige.

Cushings syndrom:

Dette er en stoffskiftesykdom som forårsakes av forhøyet produksjon av cortisol i binyrebarken. Sykdommen har gjennom årene forekommet hos skotter, men kan ikke sees på som noe problem.

Skottekrampe:

Dette er en recessivt arvelig sykdom som var mer vanlig før. Gjennom fornuftig avl er sykdommen i dag ikke vanlig, men på grunn av arvegangen kan det fortsatt dukke opp tilfeller.

Sykdommer i lever og nyrer:

Det er blitt sagt at "høye leververdier" er normalt hos skotsk terrier. Fenomenet er blitt forsket på både i USA og England uten at man har kommet fram til noe endelig årsaksforhold. Det er imidlertid klart at sykdommer i lever, men også i nyrer, er noe oppdrettere bør være oppmerksomme på.

Hudproblemer (demodex, furunkelose) og eksemer:

Hudproblemer hos skotsk terrier var mer vanlige på slutten av nittitallet enn det er i dag. Fortsatt finnes det imidlertid hunder med eksem.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Oppdretterne opplever at tisper går tomme etter parring. En gjennomsnittlig kullstørrelse er på 4 valper.

Tispene er som regel dyktige mødre. Hannhundene har god kjønnsdrift, men grunnet sin egen fysikk, kan de ha behov for hjelp til "å få det til."

Det fødes imidlertid altfor mange dødfødte valper. Det er ikke uvanlig at 2 – 3% av valpene i et kull er dødfødte eller dør i løpet av den første uken. Så vidt vi kan se av tallene, har ikke dødfødsler noe med selve fødselen å gjøre. Problemet med fødsel og keisersnitt er imidlertid alt for vanlig hos rasen. I årene 2003 – 2012 endte det med keisersnitt i ca. 50% av fødslene.

I de land det er naturlig å sammenligne oss med (Sverige, Danmark), har de det samme problemet med fødsler og dødfødsler som vi har her i Norge. I Sverige har de arrangert oppdrettermøter hvor problemene er blitt belyst. Der ble det bl.a. anbefalt å avle kun på selvfødende linjer. Dette kan imidlertid være vanskelig fordi avlsbasen også her i Norge er for snever.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Å forbedre den generelle helsetilstanden

- Å bedre fertiliteten
- Å minske antall fødseler med keisersnitt
- Å minske antall dødfødte valper og antall valper som dør første leveuken.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Å arbeide for større åpenhet mellom oppdretterne.
- Vi må finne fram til de individene som er selvfødende og som gir levendefødte valper. Følge avkommet etter disse, også på utstillinger – dette for ikke å tape den korrekte typen.
- Bedre samarbeidet med forsikringsselskapene slik at vi regelmessig kan motta statistikk om hvordan helsetilstanden er på skotten i forhold til andre raser.
- Arrangere møter hvor vi informerer om helse og diskuterer avlsarbeidet .

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Sett i et historisk perspektiv var den skotske terrieren opprinnelig en hund som skulle hjelpe sine eiere, de skotske bøndene, med å jakte på skadedyr i nærmiljøet. I dag er rasen en ren selskapshund, ikke bare her i Norge, men også internasjonalt. Det arrangeres derfor ingen jakt eller bruksprøver for skotsk terrier.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Når dette er sagt, finnes det enkelte skotteiere i Norge som både trener lydighet, agility og viltspor med sine skotter. Man kan dermed konstantere at bruksområdene for dagens skotte også brer seg utover rent selskap, men disse hundene er i klar minoritet.

Historisk sett har skotten vært ansett som å være både skarp og aggressiv. Denne uønskede mentaliteten ble ikke hjulpet av mindre seriøse oppdrettere da rasen var en motehund på 40 og 50-tallet. Den dag i dag kan skotteiere oppleve skepsis til hundenes mentalitet, spesielt hos eldre mennesker som husker skotten fra sin barndom.

Aggressivitet er ikke lenger noe som preger dagens skotter. Den absolutte majoriteten av dagens hunder har et åpent og vennlig temperament. Dette betyr selvfølgelig ikke at mentaliteten ikke lenger bærer preg av selvstendighet og stahet.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Fortsette å bygge på dagens sunne mentalitet og temperament, der hundenes ureddhet, åpenhet, selskapelighet og intelligens er fremtredende.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Ha mentalitet og temperament som tema på rasetreff.
- Oppdretterne må ta i mot informasjon om mentalitet og temperament og jobbe med dette.
- Aldri bruke hunder som viser umotivert aggresjon, eller frykt/redsel, i fremtidige avlsprogram.

Atferd

Atferdsproblemer

Det er i dag ingen atferdsproblemer vi kan si at er spesifikke for skotsk terrier. Som i andre raser kan vi finne enkeltindivider som f.eks. viser utagering overfor andre hunder (hanhund mot hanhund), overdreven varsling (bjeffing i utide) håndskyhet, ikke stuerenhet og generell engstelse.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Målet for oppdretterne må være å avle mentalt sunne hunder uten aggressivitet eller nervøsitet. Det gamle "vakthundinstinktet" må ikke ta overhånd.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Å diskutere adferd som eget punkt på oppdrettermøte.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Rasens eksteriør er beskrevet i rasestandarden som er en direkte oversettelse av standarden i rasens hjemland, Storbritannia. Denne beskriver en forholdsvis liten, dyp, kraftig og lavstilt hund med stri pels og frie bevegelser – aldri langstrakt eller spedlemmet.

De norske skottenes eksteriør har etter hvert utviklet seg til i dag på utstillinger å kunne hevde seg i international sammenheng.

Overdrevne eksteriørtrekk

Vi kan ikke se at rasen pr. i dag har noen overdrevne eksteriørtrekk som kan innebære noen helserisiko for rasen.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Rasestandarden er lagt ut på Norsk Terrier Klub's hjemmeside. Vårt mål er å avle fram skotter som ligger så nær som mulig opp mot denne standarden.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Vi har gjennom flere år arrangert rasetreff med vekt på eksteriørmessige detaljer. Dette vil vi fortsette med.

- Fortsette med å arrangere uoffisielle utstillinger hvor vi inviterer rasespesialister til å dømme.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Skotsk terrier er en liten rase og vi finner det vanskelig å dele i kortsiktige og langsiktige mål.

Helse og gemytt er viktige parametre.

- Vi vil prioritere arbeidet med å beholde og bedre den generelle helsetilstanden, bedre fertiliteten og minske antall fødsler foretatt med keisersnitt.

- Gemyttet er viktig, og vi vil fortsatt følge med for at dette ikke skal utvikle seg i gal retning.
- Et annet viktig mål er å øke antall skotter og interessen for rasen i Norge.

Plan for videre arbeid i klubben

- Vi vil arrangere skottetreff for å gjøre kjent arbeidet med RAS. Slike møter bør deretter avholdes hvert 5. år.
- Fortsette arbeidet med trimmekurs for nybegynnere.
- Fortsette arbeidet med uoffisielle utstillinger med inviterte spesialdommere.
- Fortsette med skottemøter 2 ganger i året i raserepresentantens regi hvor vi kan ta opp aktuelle temaer.